

Smålommen i Lindesbergs kommun 1995-1998

Mats Andersson

Inledning

Det här var fjärde året i projekt LOM, som drivs gemensamt av Naturskyddsföreningen och Sveriges Ornitologiska Förening. Här i Lindesbergs kommun har vi ju koncentrerat oss på smålommen och 1998 blev det särskilt mest lyckade året. I år kom inte mindre än 12 ungar på vingarna. Kan den regniga sommaren männe ha bidragit till färre störningar från fritidsfolk och andra?

Resultat 1995-1997

Inventeringen går till så att varje tänkbar häckningslokal besöks vid minst tre tillfällen. Besöken sker under perioden från slutet av april till början av augusti och med tonvikten lagd i juni - juli. Syftet är alltså att fastställa förekomsten av stationära häckande par och resultatet av eventuella häckningar, samt hur många "stora" ungar varje par får. Varje inventerare har ett protokoll att fylla i, där

bl.a. en uppskattning av ungaras storlek görs. Med "lyckade häckningar" menas häckningar som resulterar i minst en "stor" unge, vilket betyder att de är halvuxnaflygga.

Sammanlagt i samband med Projekt LOM har 18 lokaler besökts under 1995-1998. Av dessa fanns det stationära par minst ett av åren vid 15 lokaler. Vid 3 lokaler har alltså inga lommar setts vid något tillfälle något av åren. Vid 4 lokaler häckade smålommen varje år. Av de 15 häckningslokaler lyckades häckningen, vid ett eller flera av åren, vid 7 lokaler. Antalet lyckade häckningar med minst en unge var 4-8 st/år. Antalet stora ungar årligen var 5 st. de tre första åren och hela 12 st 1998, som blev ett väldigt lyckat år. Detta skulle innebära ett genomsnitt under de fyra åren på knappt 1,3 unge per lyckad häckning (se även tabellen nedan).

| År | Antal besökta | Antal par som på- | Antal stora ungar | Medel- antalet stora ungar/par | Medel- antalet stora ungar per lyckad häckning | % lyckade häckningar |
|------|---------------|-------------------|-------------------|--------------------------------|------------------------------------------------|----------------------|
| 1995 | 18 | 11 | 5 | 0,5 | 4 | 37 |
| 1996 | 18 | 10 | 5 | 0,5 | 1 | 50 |
| 1997 | 16 | 10 | 5 | 0,5 | 4 | 40 |
| 1998 | 17 | 11 | 12 | 1,5 | 8 | 73 |

Tabell 2. Häckningsutfall för smålom i Lindesbergs kommun 1995-1998.

Följande personer har deltagit i inventeringen i Lindesbergs kommun: Kjell Mattsson, Per-Martin Ramberg, Johnny Tegin, Ulla Wallin, Per Zetterlund, Mats Andersson.

Bevingade ord från Österhammarssjön

Annika Sandström

Det var lättast att vistas utomhus denna milda september, som bjöd på dubbelt så många soldagar som regnstänk-dagar och mestadels en svag sydostlig vind, förutom de sista dagarna när nordan beslutsamt påminde om att hösten är den nu gällande årstiden. Annars kunde man nästan få för sig att sommaren antligen gjorde entré, åtminstone när temperaturen uppnådde +24° och solen gassade från en klarblå himmel.

Flera dagar rådde 20° och periodens medeltemperatur dagtid var 17°. Även kvällarna var ljumma med 18° - 20° vid några tillfällen, annars runt 13°. Den arla morgonstunden bjöd på lite kyligare temperaturer, i medeltal 11° och, främst under den första hälften av månaden, en tät dimma som gärna drojde sig kvar framåt förmiddagarna.

Ur fågelskådarsynpunkt var dimman förstås ett hinder och det vackra vädret tvingade inte ner förbisträckande fåglar till synhöjd. I mitt fall spelar det sistnämnda inte så stor roll eftersom jag inte tillhör världseliten när det gäller att identifiera förbisträckare. Ett enda sträck kom inom synhåll och jag såg i alla fall att det var ett 20-tal mindre vadare och att de flög söderut!

September är ju tiden för de härligt lysande färgerna, som först försvunnet plötsligt och hämninglöst sprakande dominerar varenda kvist.

September är också det idoga insamlarens tid och de mest synliga och ljudliga representanterna för det är nog nötkrikorna. Varje dag syntes ett 10-tal flitiga pendlare resa mellan ekarna på säteriet och skogen öster om sjön. Ett ekollon i taget i den kraftiga näbben är tydligen deras transportvillkor. Lika imponerande som det idoga arbetet är deras ljudreperioar, från de hessa och uppförande skriken, som inte ens en lombohörd kan missa, till det lågmålda smågolandet och hjärtskärande gnåländet. För att inte tala om när de ljudmässigt, med stor precision, "klår ut sig" till exempelvis jamaande kattor eller till, sin specialité, ormvråkar.

De riktiga ormvråkarna var i farten under hela månaden och visade sig dagligen. Två av de fem som sågs höll ofta till nere vid tomet och jag fick på nära håll bevittna när en groda blev ormvråkslunch. Tyvärr har ormvråkarna förlorat en häckningsplats sedan ett skogsparti i närheten av Margretelund skövlats.

Andra som sågs och hördes dagligen var gröngölingar, ringduvor, björktrastar, talgoxar och blåmesar.

Fram till den 5 sept. sågs även buskskvättorna så gott som dagligen. Sädessärorna fanns på plats till och med den 26 sept. Och deras gula släktingar gästade Sköldberga samt åkern nedanför tomet den 15 sept., då 12 st observerades.